

Miljöförvaltningen
Tjänsteskrivelse till miljö- och hälsoskyddsnämnden

Datum:
2026-04-24

Diarienummer:
MHN-2026-00351

Handläggare:
Sara Johansson

Svar på motion om att införa efterhandsdebitering av tillsynsavgifter inom miljötillsynen från Nora Karlsson med flera (C)

Förslag till beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden förslår kommunfullmäktige besluta

1. **att** avslå motionen.

Ärendet

Nora Karlsson föreslår i en motion väckt 16 juni 2025:

- att ge kommunstyrelsen i uppdrag att, i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, utreda och föreslå ett system för efterhandsdebitering i miljötillsyn enligt miljöbalken,
- att efterhandsdebitering införs som standard för alla verksamheter där detta är rättsligt möjligt och praktiskt genomförbart, samt
- att kommunstyrelsen säkerställer att förslaget är väl förankrat i näringslivet genom dialog med lokala företag och branschföreträdare innan det genomförs.

Beredning

Ärendet har beretts av miljöförvaltningen i samverkan med kommunledningskontoret.

Föredragning

Miljö- och hälsoskyddsnämnden (nämnden) instämmer i att eventuellt byte av debiteringsmodell ska vara väl förankrat i näringslivet och att näringslivets stora frågor när det gäller avgifter handlar om transparens och rättvisa.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden arbetar kontinuerligt med insatser för att öka kundnöjdheten hos de företag som nämnden tillsynar. Nämnden samverkar med kommunens avdelning för näringsliv och destination i detta.

Nämnden ser årligen över sina taxor och avgiftsmodeller. Faktorer som beaktas vid översynen är behov av tillsyn, uppföljning av vilken tid som nämnden lagt under föregående år, vägledning från SKR och erfarenhetsutbyte med andra kommuner.

Vissa miljöfarliga verksamheter har årliga avgifter medan andra betalar efter att tillsyn genomförts. Modellen med årliga avgifter infördes en gång i tiden för att ge tydlighet och förutsägbarhet för verksamhetsutövare (företag). Den årliga avgiften ska motsvara den tid som nämnden lägger årligen i genomsnitt under en treårsperiod på tillsyn av verksamheten. Där nämnden inte haft möjlighet att genomföra tillsyn på en verksamhet enligt plan, exempelvis under pandemin, har nästkommande tillsyn vanligtvis genomförts utan att företaget debiterats för den. I andra fall där det istället har funnits behov av mer omfattande tillsyn nästkommande år så har förbetald tillsyn levererats då.

Om årliga avgifter ersätts med en modell där debitering sker i efterhand så leder det till en ökad administration, vilket i slutänden ger ökade kostnader för det företag som tillsynas. Anledningen är att det vid debitering i efterhand måste fattas fler beslut och varje beslut som ska fattas kräver handläggningstid, som belastar verksamhetsutövaren.

För livsmedelskontroll, som nämnden också ansvarar för, har årliga avgifter ersatts med debitering i efterhand sedan 1 januari 2024. Nämnden kan se att ändrad debiteringsmodell hittills inte resulterat i ett näringsliv som är mer nöjt med fakturor och debitering.

Nämnden ser också att ett byte av debiteringsmodell är kostsamt och behöver förberedas i god tid för att inte både näringslivets och kommunens ekonomi ska bli lidande.

För att belysa frågan om efterhandsdebitering av tillsyn av miljöfarliga verksamheter, så har kommunens avdelning för näringsliv och destination analyserat insikter från NKI-undersökningen, fritextsvar och Svenskt Näringslivs enkät 2025, se bilaga 2. Analysen baseras alltså på vad företagare själva uttryckt i sina svar och kommentarer kring kontakten med miljö- och hälsoskydd.

Näringslivsenhetens analys visar att det som är viktigast för näringslivet vad gäller avgiftsuttag är *hur* kommunen informerar, motiverar och samtalar kring avgiften. Det är en bild som väl stämmer överens med den återkoppling nämnden får direkt från företagare. Utifrån analysen har miljö- och hälsoskyddsnämnden valt att satsa på ett omfattande kommunikationsarbete de närmaste åren för att möta företagen i frågan kring vilka avgifter som tas ut, när de tas ut och vad avgifterna omfattar.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt med föreliggande förslag till beslut.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 24 april 2026
- Bilaga 1, Motion om att införa efterhandsdebitering av tillsynsavgifter inom miljötillsynen från Nora Karlsson (C)
- Bilaga 2, Företagens perspektiv på avgifter och debiteringsmodell inom miljö- och hälsoskydd

Miljöförvaltningen

Linda Jacobson
Förvaltningsdirektör

Motion om att införa efterhandsdebitering av tillsynsavgifter inom miljötillsynen

Uppsala kommun är tillsynsmyndighet för miljöfarliga verksamheter enligt miljöbalken. Tillsynen är obligatorisk och syftar till att säkerställa att verksamheter inte orsakar skada på miljön eller människors hälsa. I dagsläget tillämpas både årsavgifter och timavgifter för att finansiera denna tillsyn. Vanligtvis betalar större verksamheter en årlig avgift, medan mindre verksamheter debiteras per timme.

Samtidigt ser vi att Uppsala kommun återigen faller i Svenskt Näringslivs ranking över företagsklimatet i Sverige. Ett återkommande klagomål från det lokala näringslivet rör kommunens service, transparens och avgiftssystem. För att förbättra företagsklimatet och skapa ett mer rättvist och tydligt avgiftssystem bör Uppsala kommun övergå till ett system med efterhandsdebitering, där företag endast betalar för den tillsyn som faktiskt har utförts.

Efterhandsdebitering innebär att avgiften tas ut efter att tillsynen genomförts, snarare än i förskott baserat på schablon. Detta skapar en tydligare koppling mellan utförd myndighetsutövning och fakturering, vilket upplevs som mer rättvist och stärker verksamhetsutövarnas förtroende för kommunen.

Att företag debiteras i förväg för tillsyn som ibland inte genomförs under året, eller inte i den omfattning som motsvarar avgiften, skapar en känsla av orättvisa och bristande service. Ett system med efterhandsdebitering skulle i stället bidra till ökad transparens i kommunens myndighetsutövning, genom att bättre spegla den faktiska arbetsinsatsen. Det skulle också främja ett mer kostnadseffektivt och behovsstyrt arbete inom miljöförvaltningen samt stärka det lokala företagsklimatet.

Mot bakgrund av ovanstående yrkar Centerpartiet att kommunfullmäktige beslutar:

- att ge kommunstyrelsen i uppdrag att, i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, utreda och föreslå ett system för efterhandsdebitering i miljötillsyn enligt miljöbalken,
- att efterhandsdebitering införs som standard för alla verksamheter där detta är rättsligt möjligt och praktiskt genomförbart, samt
- att kommunstyrelsen säkerställer att förslaget är väl förankrat i näringslivet genom dialog med lokala företag och branschföreträdare innan det genomförs.

Nora Karlsson (C)

2025-05-06

Företagens perspektiv på avgifter och debiteringsmodell inom miljö- och hälsoskydd

Bakgrund och syfte

Motionen om att införa efterhandsdebitering för tillsynsavgifter i miljöbalkstillsynen har som mål att öka rättvisa och transparens i kommunens avgiftssystem, och därigenom stärka företagsklimatet. För att belysa frågan har näringslivsenheten analyserat insikter från NKI-undersökningen, fritextsvar och Svenskt Näringslivs enkät 2025. Analysen baseras alltså på vad företagare själva uttryckt i sina svar och kommentarer kring kontakten med miljö- och hälsoskydd.

Företagarnas bild - vad är viktigast?

Det är tydligt att företagare i grunden uppskattar inspektörernas tillgänglighet, bemötande och tydliga kommunikation, det är faktorer som återkommer i både kvantitativa resultat och i fritextsvar som "mycket bra bemötande", "snabb handläggning" och "tydlig information". Detta skapar förtroende även i tillsynsärenden som annars kan upplevas som komplicerade eller betungande.

När det gäller avgifter, och därmed debiteringsmodellen, blir bilden mer sammansatt. Flera företagare uttrycker behov av att förstå vad de betalar för, hur avgiften beräknas och varför tillsynen görs i just deras fall. Citat som "att vara tydliga, vara tydliga med hur timpriset räknas" och "priset, jag tyckte det var dyrt" visar att upplevelsen av rättvisa och transparens är minst lika viktig som själva avgiftsnivån. Vissa menar också att avgiften borde vara lägre för mindre företag, eller anpassad efter kontakt och behov.

Hur ser företag på debiteringsmodellen?

Motionens huvudargument är att efterhandsdebitering skulle upplevas som mer rättvis och transparent, genom att avgiften tydligare kopplas till faktisk arbetsinsats. Vår genomgång visar indikationer på att det inte är själva faktureringsmodellen som avgör företagarnas upplevelse eller acceptans.

Både i NKI-undersökningen, fritextsvaren och Svenskt Näringslivs data ser vi att det är *hur* kommunen informerar, motiverar och samtalar kring avgiften som är viktig. Det är vanligt att företagare efterfrågar tydlig specifikation på fakturor, möjlighet till dialog i förväg och förståelse för avgiftens syfte och innehåll

Samtidigt minskar oro och ifrågasättanden kring avgifter tydligt när företagaren i god tid får veta vad som väntar, kan följa processen och får möjlighet att diskutera avgift och innehåll, oavsett om fakturan kommer före eller efter tillsynen.

Insikter från Svenskt Näringslivs enkät

Endast 26 % av företagarna i Uppsala pekar ut lägre kommunala avgifter som ett av de viktigaste förbättringsområdena, vilket är stabilt över tid och i nivå med riket. Samtidigt ser vi i andra frågor, som rör exempelvis upphandling, att frågor om kostnader och administrativa trösklar också är viktiga för företagens vardag. Det är dock fortsatt kommunikationen, förståelsen och öppenheten kring avgifter och process som är de tydligaste önskemålen.

Sammanfattning utifrån företagarnas perspektiv

Analysen av både kvalitativ och kvantitativ data indikerar att synpunkter om tillsynsavgifter framför allt handlar om:

- Tydliga besked om hur avgiften är beräknad
- Koppling mellan insats och avgift
- Enkel och förutsägbar process, gärna med möjlighet till dialog i förväg
- Transparens, särskilt för små företag och aktörer med begränsat tillsynsbehov

Våra analyser indikerar att en förändring till efterhandsdebitering i sig sannolikt inte leder till någon avgörande förändring av företagens upplevelse om den inte samtidigt kombineras med bättre, mer pedagogisk kommunikation och dialog kring avgiften, dess syfte och koppling till tillsynen.

Avsändare:

Kent Norman, Analytiker och Näringslivsutvecklare på avdelningen näringsliv och destination, Uppsala kommun